

Overhalla kommune

- positiv, frisk og framsynt

Eierskapsmelding Overhalla kommune 2017

Innhold

1	Innledning.....	3
2	Prinsipper for godt eierskap.....	3
3	Prinsipper og retningslinjer for Overhalla kommunes eierskap (eierskapspolitikken).....	4
4	Valg av selskapsform – styringsmuligheter.....	6
4.1	Oversikt over kommunalt eierskap i selskaper	6
1.	Aksjeselskaper	6
2.	Samvirkeselskap/andelslag (BA).....	7
3.	Interkommunale selskap (IKS).....	8
4.	Stiftelse	9
5.	Interkommunalt samarbeid (§27 / 28 eller annet)	9
6.	Samkommune.....	10
7.	Foreninger/organisasjoner	10
5	Vurdering av strategier for kommunens eierskap i selskapene.....	11

1 Innledning

Et aktivt eierskap er grunnleggende for en best mulig lokalpolitisk forvaltning av de samlede verdier og har direkte konsekvenser for selskapene, deres disponeringer og deres markedsposisjon. Samtidig vil et aktivt eierskap gi viktige signaleffekter overfor omverden og styrke kommunens omdømme.

På bakgrunn av ønske om innsyn i eierskap til kommunen og etter anbefaling om å utarbeide en eierskapsmelding, la rådmannen frem et forslag til eierskapsmelding i 2011. Eierskapsmeldingen for Overhalla kommune 2017 er utformet videre på den som ble utarbeidet i 2011, med dagens vinkling og situasjon som rød tråd. Den er redigert og oppdatert for endringer som er gjeldende i dag, og endret etter et nærmere definert formål med en slik oversikt. Overhalla kommune har siden 2011 redusert aktiviteten innen involvering i nye eierskap, i tillegg til at flere er blitt avviklet siden da. Listen innenfor flere selskapsformer kunne derfor kuttes ned. Nye eierskap siden 2011 er blant annet Museet midt IKS, Visit Namdalen SA og Melamartnan SA.

En eierskapsmelding vil bidra til å gi oversikt over kommunens samlede virksomhet. Det vil gi de folkevalgte en mulighet til å sette seg inn i de juridiske styringsmulighetene som ligger i de ulike selskapsformene. Det vil også bidra til økt åpenhet overfor omverden i forhold til den samlede kommunale virksomhet. Gjennom en eierskapsmelding kan kommunen dessuten gi mer overordnede styringssignaler til selskapsstyrene, for eksempel politiske målsettinger knyttet til miljø, likestilling, etikk osv.

Et aktivt eierskap og eierstyring er noe kommunen må utvikle over tid gjennom prosesser som involverer politikerne og hvor erfaringene brukes til stadig å forbedre eierstyringen. Dette tilsier at kommunestyret trolig årlig bør gjennomgå og eventuelt revidere eierskapsmeldingen.

2 Prinsipper for generelt godt eierskap og dens oppfølging

Som en del av sitt verv i kommunestyret, får man også ansvaret for å forvalte kommunens interesser i ulike selskaper. Disse selskapene er i utgangspunktet enten eid av kommunen alene, sammen med andre offentlige eiere eller eid sammen med private interesser. Det betyr at man i mange tilfeller kan stå overfor andre eiere med klare ambisjoner for det enkelte selskap, det være seg konkrete målsettinger vedrørende avkastning, lokalisering, regional utvikling osv. Hvis ikke kommunen signaliserer en aktiv rolle med krav og forventninger, vil andre aktørers krav og forventninger bli lagt til grunn. Det er ikke sikkert at det vil skape en utvikling i tråd med kommunens interesser.

”Å eie er å ville”, skriver Sandnes kommune i sin eierskapsmelding, og oppsummerer noe som bør være et helt sentralt tema i utformingen og etableringen av et godt eierskap. Hovedspørsmålet er:

Hva er det kommunale formålet med selskapet eller den kommunale eierandelen i selskapet?

Hva er det man vil påvirke eller utføre med sitt eierskap?

Det anbefales å skille mellom de krav kommunen stiller til *hvordan* eierskapet skal utøves (eierskapspolitikken), og de krav kommunen har overfor det enkelte selskap for å sikre at selskapet ivaretar de *formål og målsettinger* som eierne har satt (eierstrategien).

Det er særlig tre prinsipper som bør være styrende fra kommunens side; en bør praktisere åpenhet, en bør som eier være forutsigbar, og en bør arbeide for størst mulig grad av effektivitet.

KS har utarbeidet **19 anbefalinger** innenfor følgende emner om eierstyring, selskapsledelse og kontroll:

1. Obligatorisk opplæring av og informasjon til folkevalgte
2. Utarbeidelse av eierskapsmeldinger
3. Utarbeidelse og revidering av selskapsstrategi og selskapsavtale/vedtekter
4. Vurderinger og valg av selskapsform
5. Fysisk skille mellom monopol og konkurransevirkosomhet
6. Tilsyn og kontroll med kommunale foretak og med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper
7. Sammensetning og funksjon til eierorgan
8. Gjennomføring av eiermøter
9. Eiers krav til profesjonelle styrer i kommunal sektor
10. Valgkomité for styreutnevning i aksjeselskap og interkommunale selskaper
11. Rutiner for kompetansevurdering av selskapsstyrene
12. Styresammensetning i konsernmodell
13. Oppnevning av vararepresentanter
14. Habilitetsvurderinger og politisk representasjon i styrene
15. Kjønnrepresentasjon i styrene
16. Godtgjøring og registrering av styreverv
17. Arbeidsgivertilhørighet i selvstendige rettssubjekter
18. Utarbeidelse av etiske retningslinjer
19. Åpenhet og klarhet om administrasjonssjefens rolle i kommunale foretak.

KS anbefaler også at en utformet strategi for hvordan kommunens eierstyring skal være en del av kommuneplanen som i hovedsak setter fokus på hvilke mål kommunen har for *samfunnsutviklingen*. Da kommunens eierskap i andre selskaper vil være et av flere *virkemiddel* kommunen bruker for å nå de målsettinger som kommuneplanen peker ut.

3 Prinsipper og retningslinjer for Overhalla kommunes eierskap (eierskapspolitikken)

Dette kapittelet omhandler generelle og overordnede prinsipper og retningslinjer som Overhalla kommune skal legge til grunn for sitt eierskap i selskaper. Disse føringene skal bidra til å utvikle et helhetlig eierskap som ivaretar kommunens interesser og omdømme.

Prinsippene og retningslinjene tar blant annet utgangspunkt i anbefalingene fra KS, føringer for eierstyring i andre kommuner som har utarbeidet eierskapsmeldinger, og er ellers forsøkt tilpasset Overhalla kommunes behov.

1) Det skal være åpenhet om kommunens eierskap

- a) Meroffentlighet og tilrettelegging for innsyn skal være et prinsipp.
- b) Kommunens eierskapsmelding skal gjennomgås og eventuelt revideres hvert år i kommunestyret.
- c) Alle folkevalgte og ledere som påtar seg styreverv bør registrere vervene på www.styrevervregisteret.no.

2) I selskaper hvor kommunen har et eierskap, skal selskapet være bevisst sitt samfunnsansvar, her under blant annet ta miljøhensyn, sosiale hensyn og utvise en høy etisk standard i alle sammenhenger.

- a) Kommunen som eier skal medvirke til at selskapene utarbeider og jevnlig reviderer systemer for miljøstyring og etiske retningslinjer for selskapsdriften og rapporterer i forhold til disse.

3) Selskapets virksomhet skal tydeliggjøres i vedtektene/selskapsavtalen.

- a) Innenfor rammen av vedtektene/selskapsavtalen bør selskapet ha klare mål og strategier for sin virksomhet.
- b) Formålsangivelsen i vedtekter/selskapsavtale bør revideres med jevne mellomrom for å se om det er behov for endringer.

4) Kommunen bør fremme sine eierinteresser gjennom virksomhetenes overordnede organer som generalforsamling, representantskap, samkommunestyre, årsmøte osv.

- a) Normalt oppnevnes politisk ledelse som selskapets eierrepresentanter i selskapets overordnede eierorgan. I kommunalt heleide aksjeselskaper er formannskapet normalt generalforsamling.
- b) Politisk vedtatte eierstrategier binder kommunens representanter i disse overordnede organene.

5) Kontrollutvalget skal på kommunestyrets vegne påse at det føres kontroll med kommunens eierinteresser i selskapet.

- a) Kontrollutvalget skal minst en gang pr valgperiode utarbeide en plan for selskapskontroll som kommunestyret vedtar.
- b) Kontrollutvalget skal avgi rapport til kommunestyret når planlagte selskapskontroller er gjennomført.

6) Eierne skal behandles likt og gis tilfredsstillende informasjon fra selskapet.

- a) Selskapet skal gi dekkende informasjon i god tid om saker som er til behandling, saksdokumentene bør være utførlig nok til at eierne kan ta stilling til alle saker som behandles.
- b) I aksjeselskaper bør det vedtektsfestes at innkalling og saksdokumenter til generalforsamling sendes minst fire uker før generalforsamlingen. Ellers følges aksjelovens bestemmelser om innkalling senest en uke før møtet skal holdes.
- c) Mottatte sakspapirer til generalforsamlinger og representantskapsmøter tas med som egne saker til behandling i møter i formannskap og eventuelt kommunestyre som avholdes før møte i aktuell generalforsamling/representantskap. Slik gis kommunens politiske organer mulighet til eventuelt å vedta føringer/instrukser for kommunens eierrepresentant(er).
- d) Når generalforsamling og representantskap har behandlet regnskapet for selskapet, framlegges protokoll fra møtet som referatsak i kommunestyret. Slik gis kommunestyret en fortløpende informasjon om selskapets økonomiske utvikling, i tillegg til den informasjon som kommer i årlig revidering av eierskapsmeldinga.

7) Styresammensetningen skal være kjennetegnet av komplementær kompetanse, egenskaper og kapasitet ut fra selskapets egenart.

- a) Styreverv i et aksjeselskap eller interkommunale selskap er et personlig verv og ansvar hvor man ikke representerer verken partier, kommunen eller andre interessenter, men ivaretar selskapets interesser på best mulig måte sammen med resten av styret ut fra selskapets formål og i tråd med styring fra eierorganet.
- b) Ved valg av styre til aksjeselskaper og interkommunale selskaper bør det vedtektsfestes bruk av valgkomite med mandat å sikre sammensetning av styre med komplementær kompetanse og i tråd med eiers formål med selskapet. I selskap med flere eierkommuner bør valgkomiteen sammensettes for å speile eierandel. Valgperioden kan vedtektsfestes men bør likevel være fleksibel i forhold til eiers behov for kompetanse. Valgkomiteens innstilling til eierorganet bør begrunnes.
- c) I tråd med forvaltningslovens § 6 skal ingen folkevalgte eller kommunalt ansatte håndtere saker i kommunen som gjelder et selskap der de selv er styremedlem (inhabilitet), også der selskapene er fullt ut offentlig eide (gjelder fra 01.11.2011). Administrasjonssjefen, stedfortreder for administrasjonssjefen og ledere i administrasjonen bør ikke være styremedlem i selskaper der kommunen er eier. Det samme gjelder politisk ledelse.
- d) Konsekvensene av mulig inhabilitet, blant annet ved behandling av budsjett, må vurderes særskilt før eventuelt andre ansatte eller folkevalgte velges til styremedlemmer. Selv om en folkevalgt ikke er inhabil etter bestemmelsen i § 6 første ledd bokstav e) til å delta ved behandlingen av budsjettet, kan det likevel være snakk om inhabilitet etter bestemmelsen i § 6 annet ledd, dersom det foreligger såkalte "særegne forhold". Inhabilitetsspørsmålet må derfor vurderes konkret i det enkelte tilfelle.

4 Valg av selskapsform – styringsmuligheter

Noen kommuner som har utarbeidet eierskapsmeldinger skiller mellom *finansielt eierskap* og *politisk eierskap/samfunnsmessig eierskap*. Overhalla kommune har i all hovedsak lagt til grunn politisk/samfunnsmessig eierskap i de selskapene vi er involvert i. Selskapene genererer med noen få unntak i liten grad økonomisk utbytte til kommunen. En utfordring kan være at det ved *etableringen* av selskaper kan synes å være hensiktsmessig med et politisk/samfunnsmessig eierskap og engasjement fra kommunens side, mens det over tid og etter den første etableringsfasen gjerne blir mindre tydelig at kommunalt eierskap er hensiktsmessig og hvor eierskapet dermed etter hvert i liten grad kan utøves aktivt eller med klart politisk formål. Dette bør en ta med i vurderingen når en skal ta stilling til potensielle nye eierskap.

Valg av eierskapsform har ofte sammenheng med hvilken type eierskap en definerer det konkrete selskap under. I vedlegget til slutt er det kort skissert hva de ulike typene selskapsformene innebærer.

4.1 Oversikt over kommunalt eierskap i selskaper

1. Aksjeselskaper

Selskap	Eierandel	Andel av aksjekapital	Merknader
---------	-----------	-----------------------	-----------

EIERSKAPSMELDING OVERHALLA KOMMUNE 2011

		(kr)	
Overhalla Realinvest AS	100 aksjer a kr 61.000, 76,3%	6.100.000	131 aksjer fordelt. Bokført verdi Overhalla kommune kun 50.000.
NAMAS Vekst AS	20%	25.000	Attføringsbedrift. Etablert 1990. Høylandet, Grong, Namsskogan og Lierne (ny 2011) kommuner er øvrige eiere. Selskapet har avdelinger i disse kommunene. I Overhalla både avdeling for treprodukter og avdeling for vaskeri (Skogmo industriområde).
Kommunekraft AS	1 aksje av 320.	1.000	Formål: Formidle kraft, herunder konsesjonskraft på vegne av aksjonær-kommunene. Eiet av 126 kommuner, 8 fylkeskommuner og LVK (hovedaksjonær 186 aksjer).
Norske Skog AS		6.500	Børsnotert selskap.
Namdal Bomvegselskap AS	50 aksjer a kr 1.000, 11,1 % (totalt kr 449.000)	52.500	Etablert 1999. Formål: Finansiere utbyggingen av Namdalsprosjektet samt forestå innkreving av bompenger på en mest mulig effektiv og kostnadsbesparende måte. Namsos kommune største aksjonær. Randi Dille daglig leder.
Oi! Trøndersk mat og drikke AS	1 aksje a kr 5.000 av totalt 460 aksjer.	5.000	Formål: utvikle og selger kunnskap om trøndersk mat og drikke. 102 aksjonærer. HiST og NTFK største aksjonærer med 10,87% hver.

I tillegg til de ovennevnte andeler i aksjeselskaper, har kommunen som hovedeier med 76,3% av selskapet **Overhalla Realinvest AS** følgende andeler i aksjeselskaper per 1.1.2017:

Selskap	Eierandel	Andel av aksjekapital (kr)	Merknader
Namdal Næringshage AS		100.000	

2. Samvirkeselskap/andelslag (SA)

Selskap	Eierandel	Andel av	Merknader
---------	-----------	----------	-----------

		kapital	
Riangalleriet SA	84 andeler a kr 1.000.	84.000	Vedtatt i formannskapet som fondsstyre sak 5/07 14.05.2007. Overhalla og Namsos har hver sin tredjedel av grunnkapitalen på kr 250.000, resten fra interesserte, foreninger, institusjoner. Formål: Deponi, innlån, eventuelt innkjøp og utstilling av Rian sin kunst.
Melamartnan SA		1000	Arrangerer Melamartna og potensielt andre arrangement. Får tilskudd på 50 000 årlig.
Skage frivilligsentral SA		200	Driver med salg av brukt og utleie.
Visit Namdalen SA			Et offisielt destinasjonsselskap for Namdalen. Søkte om økonomisk støtte på 89 523 og fikk dette. Forventes at Visit Namdalen SA skal gå over til en eierskapsform hvor kommunene kan styre mer direkte selskapets videre utvikling.

Annet: KLP

Overhalla kunde er for øvrig både kunde (pensjon) og eier/medlem av KLP. Som medlem plikter kommunen å innbetale egenkapitalinnskudd i den utstrekning det er nødvendig for å gi KLP tilfredsstillende soliditet. Egenkapitaltilskuddet kan bare tilbakebetales i forbindelse med flytting av kundeforholdet fra KLP. Ved utgangen av 2016 var Overhalla kommunens egenkapitalinnskudd kr 8.734.700.

3. Interkommunale selskap (IKS)

Selskap	Eierandel	Innskutt kapital	Merknader
Namdalen Rehabilitering IKS	2/25	71.430	Åpnet 2006. Eies av 14 kommuner i Namdalen samt Bindal i Nordland: Bindal, Flatanger, Fosnes, Grong, Høylandet, Leka, Lierne, Namdalseid, Namsos, Namsskogan, Nærøy, Overhalla, Røyrvik og Vikna. Yter p.t. både spesialisert og kommunalt rehabilitering. 26 plasser.
KOMREV IKS		36.000	Formål: Dekke deltakerkommunenes behov for revisjonstjenester. 26 kommuner og NTFK.

KONSEK Trøndelag IKS	1/100	25.000	Formål: Sekretariatstjenester for deltakerkommunenes kontrollutvalg. 36 kommuner deltar. KONSEK Midt-Norge IKS og KOMSEK Nord-Trøndelag ble slått sammen 2017.
Midtre Namdal Avfallsselskap IKS			Formål: Renovasjon for deltakerkommunene. 13 kommuner.
Museet Midt IKS	4,167%	25.000	

4. Stiftelse

Selskap	Eierandel	Innskutt kapital	Merknader
Norsk Revyfraglig senter		10.000	Innenfor underholdningsbransjen.
Kunnskapssenter for laks og vannmiljø		50.000	Formål: Bidra til økte kunnskaper om de ville laksestammer. Bundet grunnkapital kr 200.000. Kommunene i Namdalen velger i fellesskap 1 (av 9) medlem til stiftelsesrådet. Stiftelsesrådet velger styremedlemmer mv.

5. Interkommunalt samarbeid (§27 / 28 eller annet)

Samarbeidsområde	Organisering	Merknader
EiNA	Annet	Etterutdanningsnettverk i Namdalen. 16 kommuner, HiNT, Helse N-T, MNR Barnevern, IKS Høylandet Rehabilitering. Anne M. Sandberg nettverkskoordinator. Morten Sommer styreleder. Noe opparbeidet felles kapital.
Overgrepsmottaket i Nord-Trøndelag	Annet	Partnerskapsavtale. Administreres av vertskommunen Levanger, omfatter kommunene i Nord-Trøndelag. Overgrepsmottak plassert på sykehuset Levanger. Årlig kostnadsfordeling.
Krisesenteret i Nord-Trøndelag	Annet	Avtale siden 2011 mellom kommunene og Krisesenteret i N-T. Jfr. ny lov om kommunale krisesentertilbud av 1.1.2010. Skal revideres i 2017 for virksomhetsoverdragelse til Krisesenteret Nord-Trøndelag IKS. Formål: Drift av krisesenter for kvinner og barn utsatt for

		vold eller trusler om vold i nære relasjoner. Årlig kostnadsfordeling.
--	--	---

6. Samkommune

Midtre Namdal samkommune ble etablert av kommunene Fosnes, Namdalseid, Namsos og Overhalla fra 09.09.2009. Samkommunen som er egen juridisk enhet, organiserer interkommunale tjenester og ordninger for de 4 kommunene.

Samkommunestyret er øverste organ og består av 23 medlemmer valg av og fra kommunestyrene i deltakerkommunene (11 fra Namsos, 5 fra Overhalla, 4 fra Namdalseid og 3 fra Fosnes). Det er nedsatt 3 politiske komiteer: Næringsutvikling, miljø- og landbruk, helse/barn/velferd. Komiteene har medlemmer valgt av og fra samkommunestyret, og har innstillingsrett overfor samkommunestyret.

Vervet som ordfører og administrasjonssjef i samkommunen går på omgang mellom ordførerne og rådmannen i deltakerkommunene med 1 år hver. Samkommunen har fast ansatt assisterende administrasjonssjef. Rådmennene i deltakerkommunene har møte- og talerett i samkommunestyret.

Samkommunen omfatter p.t. følgende tjenesteområder:

- MNS Utvikling (inkl. regionalt næringsfond for Midtre Namdal)
- MNS Skatteoppkrever
- MNS Barnevern
- MNS Miljø- og landbruksforvaltningen
- MNS Legevaktjenesten
- MNS PPT
- MNS Kommuneoverlegen
- IT MNS
- MNS NAV

Innen 1.1.2020 skal samkommunen være avviklet etter statens vedtak, og før da må det vurderes nøye hvilke samarbeidsområder som skal videreføres og hvilke oppgaver vi potensielt kan se på nye muligheter for å løse.

7. Foreninger/organisasjoner

Overhalla kommune er medlem av og betaler årlig kontingent til følgende:

Forening/organisasjon:	Beskrivelse:
KS	Kommunenes interesseorganisasjon.
Landssammenslutninga av vasskraftkommuner (LVK)	Organisasjonen bistår kommunene som er vertskap for kraftutbygging i energipolitiske spørsmål. LVK gir faglig og juridisk bistand i spørsmål om nytbygging, opprusting/utvidelse av

	eksisterende verk, hjemfall, revisjon av vilkår, skatte- og avgiftsspørsmål, konsesjonskraft og kraftomsetning. LVK veileder og rådgir i tillegg kommunene om eiendomsskatt. Organisasjonen er bygget opp med et landsmøte, landsstyre, arbeidsutvalg og sekretariat.
Foreningen Kystriksveien.	Dette er et samarbeid mellom kommuner, destinasjoner og fergeselskap på strekningen Steinkjer- Bodø for å bidra til økt turisme langs denne reiseruta. Dette har resultert i økt trafikk og deler av strekningen er nå nasjonal turistveg. Vurderes om medlemskap skal fortsette.
Foreningen Fiskeveien	Formål: Arbeide for å fremme reiselivet langs Fiskeveien (Krokom – Namsos). Deltakerkommuner er Namsos, Overhalla, Grong, Lierne, Krokom. Høyeste organ er årsmøtet. Styre på 7 representanter, hvorav to representanter for de norske kommunene.

5 Vurdering av strategier for kommunens eierskap i selskapene

Hvert eierskap Overhalla kommune har i dag har ulike opphav og formål fra den gang de ble tatt til eierskap. Etter første eierskapsmeldingene i 2011 og 2017 ble det blitt ryddet opp i mange eierskapsandeler som ikke lenger er gjeldende. Opplistingen av eierskapene og de ulike investeringene som har blitt gjort, tydeliggjør mer hvilke hensikter, verdier og formål som ligger til grunn for de ulike interessene, både er ivaretatt og foretatt.

Når kommunestyret skal vedta strategier for ulike eierskap, bør en prioritere å utvikle slike strategier for de eierskap hvor strategien vil ha stor innvirkning ut fra faktorer som eierandel, størrelse, kompleksitet, økonomi, etc. Og videre utforske hvordan strategien best bør utformes for å ha størst innvirkning i tråd med Overhallas samfunnsmessige verdier.

I årets eierskapsmelding, vil rådmannen trekke fram følgende selskaper hvor kommunestyret kan vurdere å prioritere en tettere oppfølging av strategier for kommunens eierskap i selskapene:

- Visit Namdalen AS
- Midtre Namdal Avfallsselskap IKS
- NAMAS Vekst AS
- Namdal Rehabilitering IKS
- Museet Midt IKS

Det kan generelt trekkes opp fem faktorer som bør være gjenstand for en vurdering av mengde involvering, videre investering eller uttrekking av ulike selskaper:

- a) Har kommunen en tydelig eierstrategi?
- b) Stemmer eierstrategien med dagens formål?

- c) Har kommunens engasjement fortsatt gyldighet?
- d) Er selskapets drift i samsvar med selskapets formål?
- e) Hvordan er selskapets økonomiske stilling?

For å skape diskusjon hvorvidt eierskapsstrategien blir overholdt og skape nærmere relasjon til eierskapene, foreslås det at de opplistede selskapene i 2017/18 inviteres til å komme å presentere seg selv til kommunestyret. Dette vil videre gi bedre innblikk til hvordan eierskapsstrategien bør utformes fremover. I tillegg tas det sikte på å inkludere selskapene ved neste års revidering av eierskapsmeldingen, hvor det følges opp i hvilken grad de oppfyller våre eierskapsformål og verdier.

Det å utvikle eierstrategier for de nevnte selskapene forutsetter en involvering av flere aktører i en prosess. Rådmannen vil nevne spesielt folkevalgte, styreleder/styremedlemmer, daglige ledere, samt ordfører/rådmann som aktører som bør involveres i et slikt arbeid. I dette arbeidet kan det være hensiktsmessig fra kommunens side å bruke formannskapet som kommunens faste eierskapsutvalg med rådmannen som sekretær, som involverer berørte aktører etter behov og fremmer forslag til strategier for kommunestyret.

Overhalla, 23/3-2017

Trond Stenvik

Rådmann

Vedlegg 1: Selskapsformer

1. Aksjeselskaper (AS)

Begrenset ansvar for deltakerne

Et aksjeselskap er et eget rettssubjekt og kan ha en eller flere eiere. Denne selskapsformen kan derfor være tjenlig dersom en ønsker å ha ulike grupper av eiere eller legge til rette for at flere, både fysiske og juridiske personer, kan være eiere. Et aksjeselskap skal ha en minste aksjekapital på 100.000 kroner, og må til enhver tid ha en forsvarlig egenkapital. Et særtrekk ved aksjeselskapsformen er at deltakerne ikke er ansvarlig for selskapets forpliktelser, med mindre dette er særskilt avtalt. På den annen side rår ikke eierne fritt over selskapets inntekter og formue. Ønsker aksjeeierne å trekke midler ut av selskapet, må dette skje

etter nærmere regler i aksjeloven for utdeling av utbytte, nedsetting av aksjekapitalen eller oppløsning av selskapet. Eierforholdene i et aksjeselskap kan endres ved kjøp og salg av aksjer, eller ved forhøyelse av aksjekapitalen.

Eierskapet utøves gjennom generalforsamlingen

Gjennom generalforsamlingen kan eierne gjennom vedtekter, instruksjoner og andre generalforsamlingsvedtak fastsette rammer og gi nærmere regler for styret og daglig leders ledelse av selskapet. Det er generalforsamlingen som velger styret.

Styret samlet er øverste forvaltningsorgan, og daglig drift ivaretas av daglig leder

Selskapet ledes av et styre og en daglig leder. Styret har det overordnede ansvaret for forvaltningen av selskapet og for at det drives i samsvar med selskapets formål og innenfor rammen av lovgivningen og selskapets vedtekter og instruksjoner fastsatt av aksjonærene gjennom generalforsamlingen. Daglig leder står for den daglige ledelsen av selskapets virksomhet, og skal i denne forbindelsen følge retningslinjer og pålegg styret har gitt.

2. Samvirkeselskap/andelslag (SA)

Deltakernes ansvar for selskapet er begrenset til innskuddet i selskapet akkurat som i et aksjeselskap. Selskapsformen er ikke detaljregulert i noen spesiallov. Stifterne har en viss frihet i utformingen av vedtektene. Det er ingen krav til minimumskapital ved etableringen. Stifterne kan bestemme hvilken kapital som er nødvendig. Full regnskaps- og revisjonsplikt inntreffer først ved omsetning over 5 mill. kr.

Utbytte skal fordeles i forhold til deltakernes bruk av selskapet (ikke i forhold til kapitalinnskuddet som i et aksjeselskap). Ved avstemninger har hver deltaker én stemme (mens hver aksje har én stemme i et aksjeselskap).

3. Interkommunalt selskap (IKS)

Samarbeid mellom flere kommuner og/eller fylkeskommuner kan organiseres som interkommunalt selskap (IKS). Deltakere i IKS kan være kommuner, fylkeskommuner og andre IKS. Interkommunale selskaper er egne rettssubjekter som rettslig og økonomisk er skilt fra deltakerkommunene.

Hver av deltakerne har et ubegrenset ansvar for sin andel av selskapets samlede forpliktelser.

Selskapets øverste myndighet er representantskapet. Representantskapet er eiernes organ, og deltakerkommunenes eiermyndighet utøves av representantskapet. Deltakerkommunene kan gjennom representantskapet treffe vedtak som binder styret, og det kan omgjøre vedtak som styret har truffet. Lovens bestemmelser medfører at deltakerkommunene har en større innflytelse over styringen av selskapet enn det aksjeloven gir deltakerne i et aksjeselskap.

4. Kommunalt foretak (KF)

Foretaket er en del av kommunen som rettssubjekt, og har ingen økonomisk selvstendighet.

Reglene om kommunale foretak tar særlig sikte på å gi et alternativ for mer selvstendig organisering av kommunale oppgaver. Organiseringen benyttes som regel når både forretningsmessige og

samfunnsmessige hensyn skal ivaretas. Organiseringen er i hovedsak tatt i bruk i større kommuner. Eksempler kan være drift av vannverk, drift av kommunal bygningsmasse, vaktmestertjenester eller lignende. De enkelte tjenesteenheter i kommunen bestiller da tjenester av det kommunale foretaket etter behov.

Foretaket ledes av et styre og en daglig leder. Lederen har ikke rapporteringsplikt til rådmannen, og er ikke underlagt han/henne, men rådmannen har uttalelsesrett før saker behandles i styret eller eventuelt i kommunestyret.

Det kommunale budsjettet setter rammene for foretakets virksomhet, og styret er bundet av budsjettet.

(Overhalla har ingen KF)

5. Stiftelse

Etablering og drift av stiftelser skal skje i medhold av Lov om stiftelser av 15.06.2001 nr. 59. En stiftelse kan være en alminnelig stiftelse eller en næringsstiftelse. En stiftelse er en formuesverdi som stifterne har avsatt for å fremme et nærmere fastsatt formål. Stiftelser anvendes ofte ved virksomhet av ikke-økonomisk karakter, spesielt med et sosialt eller kulturelt formål.

Kommuner kan alene eller sammen med andre opprette stiftelser. Stiftelser er egne rettssubjekter, men har ingen eiere ("stiftelsen eier seg selv"). Kommunen har derfor ingen styringsrett over stiftelser, og kan ikke hente ut midler fra stiftelser. Eierne står ikke fritt til å løse opp stiftelsen, og det er ingen egnet organisasjonsform hvis kommunen ønsker å utøve eierstyring og opprette en økonomisk interesse i de verdier som er knyttet til virksomheten.

Stiftelsen ledes av et eget styre.

6. Interkommunalt samarbeid

Interkommunalt samarbeid etter kommunelovens § 27

Kommunelovens § 27 har regler om samarbeidsavtaler mellom kommuner og/eller fylkeskommuner når samarbeidet er organisert med eget styre. Et samarbeid etter kommuneloven § 27 er lite regulert i loven, og det er i stor grad opp til kommunene hvordan de vil organisere det. Hovedkjennetegnet på en slikt interkommunalt samarbeid, er at det opprettes et felles styre for å forvalte felles oppgaver.

Etableringen av et interkommunalt styre etter kommuneloven § 27 innebærer en atskillig løsere form for organisering enn det interkommunale selskapet, som reguleres av bestemmelsen i IKS-loven.

Vertskommunesamarbeid etter kommuneloven § 28 b og § 28 c

Det er innført en generalbestemmelse i kommunelovens § 28 a som gir en generell hjemmel for å legge lovpålagte oppgaver som kommunen har ansvar for til et vertskommunesamarbeid. Dette vertskommunesamarbeidet har to varianter:

- administrativt vertskommunesamarbeid (§ 28 b)
- vertskommunesamarbeid med folkevalgt nemnd (§ 28 c).

Loven legger til grunn to varianter, avhengig om kommunen vurderer om samarbeidsområdet er av prinsipiell betydning eller et. Der kommunen vurderer at et samarbeidsområde er av prinsipiell betydning, skal modellen med en felles folkevalgt nemnd benyttes (§ 28 c). Denne nemnda har da ansvar for at oppgavene blir løst innenfor rammen av delegeringen fra deltakerkommunene, regulert gjennom en avtale.

Et vertskommunesamarbeid vil ikke være et selvstendig rettssubjekt, men være forankret i en avtale som må vedtas av kommunestyret selv.

Annet interkommunalt samarbeid

Kommunen inngår i en rekke sammenhenger i ulike former for samarbeid med andre kommuner, uten at slikt samarbeid nødvendigvis er tydelig hjemlet i lovverket. Det kan eksempelvis være et politisk rettet samarbeid (regionalt eller på annet vis) eller det kan være rene samarbeidsavtaler med andre kommuner og eventuelt andre offentlige virksomheter hvor en har intensjoner om forbedret samarbeid/kompetanseutvikling eller lignende. Slikt samarbeid kan også være rettet mot å løse konkrete oppgaver i fellesskap, med en kostnadsdeling mellom de berørte kommunene.

Slike mindre definerte samarbeid kan også innebære et medeierskap til konkrete verdier. Eierskapsmeldingen bør derfor gi oversikt over slikt samarbeid. En slik oversikt over samarbeidet vil gi økt åpenhet og muligheter for innsyn, samt at det vil kunne styrke kommunens styring i slikt samarbeid.

I tillegg til de interkommunale samarbeidsformene som er nevnt ovenfor, er det i dag på forsøksbasis også mulig for flere kommuner om å etablere samarbeid i form av en *samkommune*. Se mer om dette nedenfor.

7. Samkommune

Overhalla er en av de fire kommunene som deltar i Midtre Namdal Samkommune (MNS). Dette er landets andre samkommune (Innherrer samkommune var først ut), og er p.t. et nasjonalt forsøk med egen forskrift hjemlet i forsøkslovgivningen.

Formålet med en organisering som samkommune var å oppnå en *helhetlig og forpliktende styringsmodell for interkommunalt samarbeid* hvor felles oppgaver skulle løses. I motsetning til et IKS ville en samkommune typisk få en større bredde i hvilke oppgaver som er lagt inn i selskapet.

En samkommune er et selvstendig rettssubjekt som styres politisk av et eget samkommunestyre. Samkommunestyret er samkommunens øverste organ. Samkommunestyret skal (slik det er utformet i dag) bestå av minst tre representanter med varamedlemmer fra hver deltakerkommune. Representantene velges av og blant kommunestyrets medlemmer.

Det skal opprettes en skriftlig samarbeidsavtale. For de enkelte deltakerkommunene skal kommunestyret selv vedta avtalen. Samkommunen skal ha en ordfører, samt en administrativ leder som ansettes av samkommunestyret selv.

I forbindelse med kommunereformen har Stortinget vedtatt å avvikle samkommunen fra og med 2020.

8. Organisasjoner/foreninger

Overhalla kommune er også medlem i foreninger/organisasjoner gjennom å betale

medlemskap. Slike medlemskap er typisk ment å bidra til at kommunens interesser innenfor en rekke områder ivaretas best mulig.